

# ภาพทหารจีนบนบานประตูสมัยรัชกาลที่ 3

อภิรักษ์ชัย ไชยพจน์พานิช\*

ลักษณะเด่นของศิลปกรรมสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ประการหนึ่ง คือ การเขียน หรือแกะสลักภาพทหารจีนบนบานประตูทางเข้าอุโบสถ และวิหาร เช่น อุโบสถวัดราชโอรสฯ และวัดกัลยาณมิตร และวัดนางชี

นักวิชาการได้เสนอแนวคิดการตีความเกี่ยวกับภาพทหารจีนไว้ 2 ทาง แนวคิดแรกเชื่อว่า หมายถึงเทพประตูคู่หนึ่งซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในประเทศจีน<sup>1</sup> คือ ฉินซูบา (Qin Shu Bao/ 秦叔寶) และ หยู่ฉีจิงเตอ (Yu Chi Jing De/ 尉遲敬德) หรือที่รู้จักกันในภาษาจีนแต้จิ๋วว่า ฮวยซิงจิง และซินซกโป๊ ส่วนแนวคิดที่สองเชื่อว่า ภาพทหารจีนเหล่านั้นคงได้แรงบันดาลใจจากตัวละครสามก๊ก โดยช่างที่รับผิดชอบงานประดับบนบานประตูอุโบสถ หรือวิหารได้นำมาเขียน หรือแกะสลักเป็นทวารบาล<sup>2</sup> ดังนั้นจึงเป็นเรื่องน่าสนใจว่า ภาพทหารจีนบนบานประตูในสมัยรัชกาลที่ 3 น่าจะได้แรงบันดาลใจมาจากที่ใด

## 1. เทพประตู และตัวละครจากสามก๊ก : ประเด็นเรื่องเครื่องแต่งกาย

ในเรื่องสามก๊ก ลักษณะทางประติมานวิทยาของตัวละครที่มีบทบาทเป็นทหารคือ การสวมชุดนักรบซึ่งส่วนบนประกอบด้วย เกราะป้องกันไหล่ 2 ข้างและกลางลำตัว ส่วนด้านล่างประกอบด้วยแผ่นเกราะทรงสามเหลี่ยม 3 แผ่น ในบางครั้งอาจมีการคลุมผ้าไว้อีกชั้นหนึ่ง และที่สำคัญตัวละครบางตัวมีการประดับขง 4 ผืนที่ด้านหลัง (ภาพที่ 1)

ถึงแม้จะพบลักษณะเช่นนี้ในภาพทหารจีนตามวัดสมัยรัชกาลที่ 3 ก็ตาม (ภาพที่ 2) แต่ไม่อาจสรุปได้ว่า ภาพเหล่านี้เกี่ยวข้องกับตัวละครในเรื่องดังกล่าว เพราะในสมัยราชวงศ์ซิงเครื่องแต่งกายเช่นนี้ คือลักษณะทั่วไปของตัวบุคคลที่เป็นนักรบ หรือเทพฝ่ายนักรบจากนวนิยาย เรื่องเล่า หรือตำนานต่างๆ อยู่แล้ว (ภาพที่ 3)<sup>3</sup> ซึ่งรวมถึงเทพประตูด้วย (ภาพที่ 4)<sup>4</sup>

\*อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

<sup>1</sup>ผู้เขียนขอเรียกว่าเทพประตู แทนคำว่า ทวารบาล เพื่อรักษาความหมายเดิมของคำว่า 門神

<sup>2</sup>เพ็ญสุภา สุกตะ, "การศึกษาภาพจิตรกรรมในพระอุโบสถวัดนางนองวรวิหาร," (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2533), 220.

<sup>3</sup>ดูภาพเทพ และตัวละครที่เป็นนักรบอื่นๆ ในศิลปะจีนสมัยราชวงศ์ซิงใน Shucun Wang, *Ancient Chinese Woodblock New Year Prints* (Beijing: Foreign Language Press, 1985), 65, 88, 82, 155 และ 158.

<sup>4</sup>Mary H. Fong, "Wu Daozi's Legacy in the Popular Door Gods (Menshen) Qin Shubao and Yuchi Gong" *Archives of Asian Art* 42 (1989): 18.

2. การเขียนภาพเทพประตู่ในศิลปะจีน

ในวัฒนธรรมจีนปรากฏหลักฐานการนับถือประตู่ซึ่งอาจเก่าไปถึงสมัยราชวงศ์โจว (Zhou/ 周)<sup>5</sup> ความนิยมดังกล่าวอาจสัมพันธ์กับความเชื่อของเทพประตู่ด้วย สำหรับสมัยราชวงศ์ซิง เมื่อมีการทำเทพประตู่ ก็จะเขียนภาพทหารลงบนบานประตู หรืออาจทำเป็นภาพพิมพ์เพื่อติดประดับบนประตูทางเข้า (ภาพที่ 4 ก. และ ข.)<sup>6</sup>

ดังนั้นหากพิจารณาในประเด็นที่ว่า ภาพที่ทำการศึกษ เป็นภาพทหารจีน และปรากฏบนบานประตูเช่นเดียวกับภาพเทพประตู่ที่นิยมในศิลปะจีน ก็ชวนให้เชื่อได้ว่าช่างที่เขียน หรือแกะสลักบานประตูอุโบสถ และวิหารในศิลปะไทยน่าจะได้อันแบบโดยตรงจากภาพเทพประตู่ของชาวจีนมากกว่าที่จะได้แรงบันดาลใจจากตัวละครสามก๊กซึ่งนิยมในศิลปะไทยขณะนั้น

สิ่งที่สนับสนุนแนวคิดข้างต้น คือ ภาพทหารจีนที่ปรากฏบนบานประตูอุโบสถ วิหารหลายแห่งมีการเขียนแถบบริบับนักรบคล้ายสัตว์ และแถบดังกล่าวปลิวขึ้นเหมือนโดนแรงลม (ภาพที่ 2 และ 6) ซึ่งอาจสังเกตได้ว่า ในศิลปะจีนนิยมใช้แถบบริบับนี้กับภาพบุคคลที่เป็นเทพ ดังนั้น ภาพเทพประตู่ในศิลปะจีนหลายภาพปรากฏแถบบริบับ (ภาพที่ 4 ก.) ในขณะที่หากเขียนภาพตัวละครซึ่งเป็นคนธรรมดาจากนวนิยายหลายๆ เรื่องเช่น เรื่องสามก๊กกลับไม่ปรากฏรูปแบบเช่นนี้เลย

หลักฐานอีกประการหนึ่งคือ ภาพทหารจีนบนบานประตูบานหนึ่งของอุโบสถวัดสามพระยาฯ ซึ่งจากหลักฐานทางด้านสถาปัตยกรรม และหลักฐานเอกสารทำให้เชื่อได้ว่า น่าจะมีการสร้างใหม่ในรัชกาลที่ 3 ดังนั้นงานจิตรกรรมที่ปรากฏในวัดแห่งนี้ก็ไม่เก่าไปกว่ายุคหนึ่งด้วย

ภาพที่กล่าวถึงนี้มีลักษณะสำคัญคือ ทหารจีนถือถ้วยเจวี่ (Jue/ 爵) แทนที่จะถืออาวุธไว้ในมือ (ภาพที่ 5) ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับหลักฐานเอกสารหลายฉบับในสมัยราชวงศ์

<sup>5</sup>มีการกล่าวถึงการไหว้ประตูใน 《禮記》 ซึ่งเป็นตำรารวบรวมขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ปฏิบัติกันในช่วงก่อนสมัยราชวงศ์ฉิน (Qin/ 秦) เชื่อกันว่า หนังสือเล่มนี้รวบรวมขึ้นสมัยราชวงศ์ฉินตะวันตก ต่อมาในสมัยอันตะวันตกมีการเขียนอธิบายความโดยเจิ้งซวน (Zheng Xuan/ 鄭玄). ส่วนดังกล่าวอ้างจาก 辭海 (下) (上海: 上海辭書出版社, 1989), 4134. ส่วนคำว่า 門神 ซึ่งแปลว่าเทพประตูนั้นปรากฏครั้งแรกในสมัยราชวงศ์อันตะวันตกในตำราเล่มเดียวกัน แต่เป็นตอนที่เจิ้งซวน เขียนอธิบายความไว้. ส่วนดังกล่าวอ้างจาก 中國年畫史 (北京: 北京恒智彩印有限公司, 2002.), 41.

<sup>6</sup>ความนิยมนี้ยังมีติดปฏิบัติในปัจจุบัน. ตัวอย่างการติดภาพพิมพ์รูปเทพประตู่จีนในสมัยปัจจุบันดูใน Shucun Wang, Ancient Chinese Woodblock New Year Prints, 9.

<sup>7</sup>เอกสารสมัยรัชกาลที่ 3 ที่กล่าวถึงวัดสามพระยา คือ "หมายเหตุเหตุการณ์พระมหันศรีสุเทพ," หอสมุดแห่งชาติ, อักษรไทย, ภาษาไทย, ไม่ปรากฏศักราช, หมายรับสั่งรัชกาลที่ 3, เล่มที่ 8. ส่วนรูปแบบอุโบสถนั้นอาจสังเกตได้ว่า เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนทั้งหลัง หน้าบันประดับด้วยงานปูนปั้นผสมกระเบื้องเคลือบ เสาเหลี่ยมขนาดใหญ่ และไม่มีบัวหัวเสา ลักษณะเหล่านี้เป็นรูปแบบศิลปะสมัยรัชกาลที่ 3. ภาพอุโบสถของวัดแห่งนี้ดูใน ประวัติพระเทพสุธี ประวัติวัดสามพระยาวิหาร (กรุงเทพฯ : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, 2542), หน้าปก.

หมิง (Ming/ 明) และชิง (Qing/ 清) ซึ่งกล่าวถึงประเพณีการเขียนภาพประตูไว้ว่า นิยมแทรกภาพบางอย่างซึ่งมีความหมายมงคลลงไปด้วย หนึ่งในนั้นคือ ถ้วยเจวี่<sup>9</sup>

นำเสียดยที่จิตรกรรมภายในอุโบสถแห่งนี้มีการเขียนซ่อมครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2525<sup>9</sup> จึงไม่อาจทราบได้ว่า ภาพจิตรกรรมที่ปรากฏในปัจจุบันเขียนตามเค้าเดิมหรือไม่ ถ้าเป็นตามเค้าเดิม งานจิตรกรรมแห่งนี้เป็นหลักฐานสนับสนุนที่แสดงให้เห็นว่า ช่างเขียนคงได้แรงบันดาลใจจากภาพเทพประตูของจีนโดยตรง มากกว่าที่เกิดจากความนิยมตัวละครสามก๊ก และนำมาเขียนเป็นทวารบาลเฝ้าศาสนสถานของไทย

### 3. เทพประตูจีนคือใคร ?

เมื่อกล่าวถึงภาพทวารจีนบนบานประตูทางเข้าอุโบสถ วิหารของไทย นักวิชาการส่วนใหญ่มักโยงถึงภาพเทพประตูจีนที่ชื่อว่า ฉินซุรู่เป่า และ หยู่เหลยจิ้งเต๋อ<sup>10</sup>

ในความเป็นจริงแล้ว ภาพเทพประตูจีนในสมัยราชวงศ์ชิงมีหลายกลุ่ม นอกจากที่กล่าวข้างต้นยังมีการเขียนภาพเทพเซรินดู (Shen Tu/ 神荼) และ หยู่เหลย (Yu Lei/ 鬱壘) และรวมไปถึงการเขียนภาพเทพ และตัวละครที่เป็นนักรบจากอีกหลายตำนาน และนวนิยาย<sup>11</sup> เค้าความหลากหลายนี้เริ่มปรากฏเป็นอย่างช้าในสมัยราชวงศ์หมิงแล้ว<sup>12</sup> ดังนั้นประเด็นสำคัญคือเราสามารถระบุได้หรือไม่ว่าภาพทวารจีนบนบานประตูที่พบในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้ต้นแบบจากภาพใด

ข้อจำกัดในการตีความภาพทวารจีนเหล่านี้ คือ ความเป็นไปได้ที่ช่างเขียนบางกลุ่มอาจไม่ใช่ช่างจีน หากเป็นเช่นนั้น การเขียนภาพอาจได้แรงบันดาลใจจากหลายๆ ภาพมารวมกัน รวมทั้งอาจมีการดัดแปลงลักษณะบางอย่างจนห่างไกลจากต้นแบบด้วย<sup>13</sup>

<sup>9</sup> ตัวอย่างเอกสารสมัยราชวงศ์หมิงเช่น 《月令廣義》 ตัวอย่างเอกสารราชวงศ์ชิงเช่น 《清嘉錄》 เนื้อหาของเอกสารฉบับแรกสามารถดูใน 王樹村, 中國年畫史, 101. ส่วนเอกสารฉบับที่สองดูใน 清嘉錄 (南京: 楊中市印刷廠, 1999), 233.

<sup>10</sup> ประวัติพระเทพสุธี ประวัติวัดสามพระยาวรวิหาร, 32.

<sup>11</sup> ประวัติของเทพสององค์นี้ดูใน Mary H. Fong, "Wu Daozi's Legacy in the Popular Door Gods (Menshen) Qin Shubao and Yuchi Gong," 6.

<sup>12</sup> 王樹村, 中國年畫史, 176 - 180.

<sup>13</sup> ดังเห็นได้จากหนังสือ 《清平山堂話本》 เนื้อความที่กล่าวถึงเทพประตูในหนังสือเล่มนี้ดูใน 王樹村, 中國年畫史, 178.

<sup>13</sup> งานลักษณะเช่นนี้ปรากฏหลักฐานอยู่หลายแห่ง เช่น การเขียนภาพบุคคลซึ่งอาจเลียนแบบเทพจีนบนบานประตู และหน้าต่างอุโบสถวัดกัลยาณ. ดูการวิเคราะห์ภาพดังกล่าวใน อธิวิษณุ โชษทองพาณิชย์, "อิทธิพลศิลปะจีนในงานจิตรกรรมแบบนอกอย่างสมัยรัชกาลที่ 3" (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547), 56.

อย่างไรก็ตาม เชื่อว่า ภาพกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะได้แรงบันดาลใจจากภาพ ฉินซูเป่า และ หยู่ฉือจิ้งเต๋อ มากกว่าภาพอื่นๆ เพราะภาพเทพารจีนที่พบในศิลปะสมัยรัชกาลที่ 3 มีลักษณะหลายประการสอดคล้องกับการเขียนภาพเทพสององค์นี้คือ เป็นภาพทหารไว้หนวดเครา ยืนตรง ถืออาวุธ (ภาพที่ 6) ในบางแห่งพบว่า มีการแสดงสีหน้าของเทพองค์หนึ่งแบบดูดัน ส่วนอีกองค์หนึ่งค่อนข้างยิ้มแย้ม (ภาพที่ 2) ลักษณะสองประการหลังก็เป็นลักษณะหนึ่งของเทพประตูสององค์นี้ในศิลปะจีน (ภาพที่ 4 ก.) ในขณะที่หากเทพประตู เป็นเทพนักรบ หรือนักรบจากเรื่องเล่าอื่นๆ จะมีลักษณะทางประติมานวิทยาที่เฉพาะเจาะจงกว่านี้ และบางครั้งมีการเขียนชื่อกำกับไว้ด้วย<sup>14</sup>

ผลการศึกษารูปแบบสอดคล้องกับการศึกษาหลักฐานเอกสารสมัยราชวงศ์ชิงเช่น 《清嘉錄》 เอกสารฉบับนี้ทำให้ทราบว่า ภาพเทพประตูดังกล่าวเป็นที่นิยมโดยทั่วไป<sup>15</sup> นอกจากนี้จากการศึกษาเอกสาร และภาพพิมพ์ใหม่ของจีนสมัยราชวงศ์ชิงโดยนักวิชาการชาวจีนปัจจุบันทำให้ทราบว่าเทพนักรบ หรือตัวละครนักรบอื่นๆ ซึ่งนำมาเขียนเพื่อทำหน้าที่เช่นเดียวกับเทพประตูนิยมเฉพาะบางพื้นที่<sup>16</sup> ดังนั้นภาพเทพประตูสององค์นี้น่าจะเป็นแบบที่ช่างในสยามมีโอกาสรู้จักแพร่หลายด้วย

มีความเป็นไปได้อีกว่า ภาพเทพประตูที่พบในอุโบสถ วิหารของไทย อาจได้แรงบันดาลใจจากภาพเชรินดู และ หยู่เหลย ซึ่งเป็นเทพประตูเช่นเดียวกัน ทั้งนี้หลักฐานเอกสารที่กล่าวถึงเทพคู่นี้เก่าไปถึงสมัยราชวงศ์โจรว - อันตะวันตก (Xi Han/ 西漢)<sup>17</sup> ซึ่งเก่ากว่าหลักฐานเอกสารในส่วนของ ฉินซูเป่า และ หยู่ฉือจิ้งเต๋อที่เริ่มปรากฏครั้งแรกสมัยราชวงศ์หยวน<sup>18</sup> อย่างไรก็ตามในปัจจุบันยังไม่อาจทราบแน่ชัดว่า ในยุคแรก ภาพเชรินดู และ หยู่

<sup>14</sup> ตัวอย่างใน 王樹村, 中國年畫史, 125.

<sup>15</sup> 清嘉錄, 232.

<sup>16</sup> ดูรายละเอียดใน 王樹村, 中國年畫史, 176 - 180.

<sup>17</sup> เอกสารชื่อว่า 《論衡》 ประพันธ์โดย หวางฉง (Wang Chong/ 王充) ซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วงสมัยอัน (Han/ 漢) ได้กล่าวถึง เชรินดู และ หยู่เหลย ซึ่งในส่วนนี้ หวางฉงอ้างจากหนังสือ 《山海經》 ซึ่งเขียนขึ้นในสมัยราชวงศ์โจรว - อันตะวันตก. อ้างจาก Mary H. Fong, "Wu Daozi's Legacy in the Popular Door Gods (Menshen) Qin Shubao and Yuchi Gong," 6. ข้อมูลของ 《山海經》 อยู่ใน 辭海 (中), 2053.

<sup>18</sup> ชื่อของเทพฉินซูเป่า และ หยู่ฉือจิ้งเต๋อ ปรากฏในหนังสือ 《三教源流搜神大全》 ซึ่งพิมพ์ในสมัยราชวงศ์ชิง ที่หน้าคำนำของหนังสือฉบับนี้ระบุว่า ต้นฉบับเดิมของหนังสือเก่าถึงสมัยราชวงศ์หยวน และมีการรวบรวมเพื่อพิมพ์ในสมัยราชวงศ์หมิง. ส่วนฉบับที่พิมพ์ในสมัยราชวงศ์ชิงนั้นพิมพ์ตามต้นฉบับสมัยราชวงศ์หมิง ดังนั้นเป็นไปได้ที่เทพทั้งสององค์นี้น่าจะเป็นที่รู้จักตั้งแต่ราชวงศ์หยวน. ข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้ดูใน Mary H. Fong, "Wu Daozi's Legacy in the Popular Door Gods (Menshen) Qin Shubao and Yuchi Gong," 7. และ 王樹村, 中國年畫史, 100.

หลาย มีลักษณะอย่างไร<sup>19</sup> แต่สมัยราชวงศ์หมิงปรากฏหลักฐานเอกสารชัดเจนว่า เทพเซรินดู และ หยู่เหลย ไม่ได้แต่งกายเป็นทหารระดับนายพล<sup>20</sup> ในขณะที่ชุดดังกล่าวเป็นลักษณะเด่นของ เทพฉินซุรเป่า และ หยู่จือจิ่งเต๋อ<sup>21</sup>

กระนั้นหลักฐานศิลปกรรมสมัยราชวงศ์ชิง ทำให้เชื่อว่า ลักษณะประติมานวิทยาของ เทพทั้งสองน่าจะเหมือนกับฉินซุรเป่า และ หยู่จือจิ่งเต๋อ เพราะในภาพพิมพ์ปิไทมหลายแผ่นที่ เขียนเป็นภาพนักรบแต่จะกำกับชื่อไว้ว่า เซรินดู และ หยู่เหลย (ภาพที่ 7) ลักษณะเช่นนี้คงยึด รูปแบบจากเทพฉินซุรเป่า และ หยู่จือจิ่งเต๋อ ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างมากตั้งแต่สมัยราชวงศ์หยวน ทั้งนี้การผสมกันดังกล่าวพบว่า ได้รับความนิยมในแถบมณฑลฝูเจี้ยน (Fu Jian/福建) ซึ่งชาวจีนในแถบนั้นอพยพลงมายังเมืองสยามในสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นจำนวนมาก<sup>22</sup> ดังนั้น ภาพทหารจีนบนประตูโบสถ์ และวิหารสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ อาจได้แรงบันดาลใจจากภาพ เทพสององค์นี้เช่นกัน

#### 4. สรุป

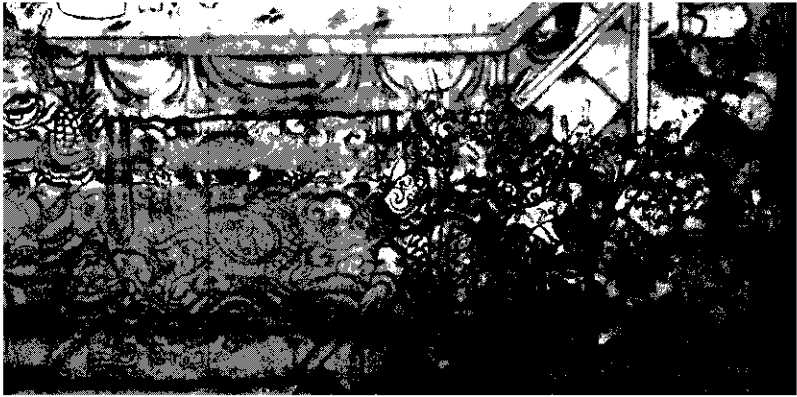
ภาพทหารจีนบนบานประตูโบสถ์ วิหารสมัยรัชกาลที่ 3 แสดงถึงการติดต่อกับจีนในช่วงเวลานั้น จากการศึกษาจากกล่าวได้ว่า ภาพทหารเหล่านั้นคงได้ต้นแบบจากภาพเทพประตูจีนบนบานประตูมากกว่าที่จะสืบเนื่องมาจากความนิยมเรื่องสามก๊กในช่วงเวลานั้น ทั้งนี้จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่า ต้นแบบหลักของภาพทหารจีนเหล่านี้คือ ภาพเทพประตูจีน 2 องค์ ได้แก่ ฉินซุรเป่า - หยู่จือจิ่งเต๋อ และเซรินดู - หยู่เหลย นั้นเอง

<sup>19</sup>นักวิชาการชาวจีนปัจจุบันพบว่า ภาพเทพประตูบางภาพในสมัยราชวงศ์ลี้ันอาจหมายถึงเทพสององค์นี้เช่น ภาพบนบานประตูที่เหอหนาน (He nan/ 河南), ภาพบนบานประตูที่เหอหนานดูใน 王樹村, 中國年畫史, 41.

<sup>20</sup>ส่วนดังกล่าวปรากฏใน 《月令廣義》 ซึ่งเป็นเอกสารสมัยราชวงศ์หมิง และมีการอ้างอิงอยู่ใน 清嘉錄, 233. เอกสารฉบับนี้ระบุว่า ภาพเทพประตูแต่เดิมนิยมเขียน เซรินดู และ หยู่เหลย ต่อมาภายหลังเขียนเป็นภาพทหารระดับนายพล ซึ่งนำไปสู่ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับลักษณะทางประติมานวิทยาของเทพสององค์นี้ดังกล่าวไปข้างต้น.

<sup>21</sup>ใน 《三教源流搜神大全》 ได้เรียกเทพทั้งสององค์นี้ว่า 將軍 ซึ่งแปลว่า ทหารระดับนายพล. เนื่องจากในส่วนนี้ดูใน 王樹村, 中國年畫史, 100.

<sup>22</sup>Sarasin Viraphol, *Tribute and Profit : Sino - Siamese Trade 1652 - 1853* (London : Harvard University Press, 1977), 176.



ภาพที่ 1 ฉากการต่อสู้ในเรื่องสามก๊ก วัดนางนองฯ

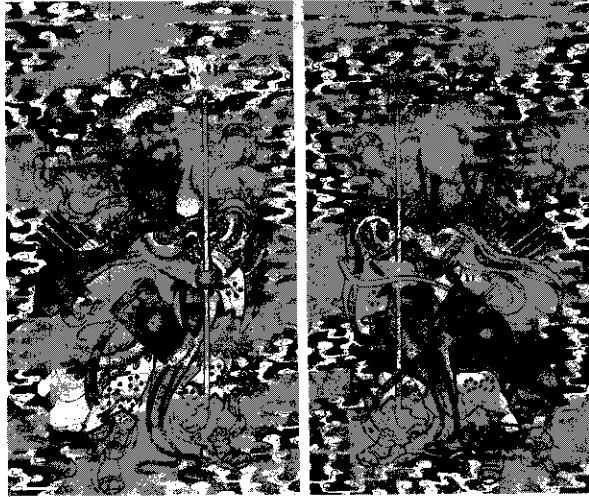


ภาพที่ 2 ภาพแกะสลักทหารจีนบนบานประตูอุโบสถ วัดนางชี

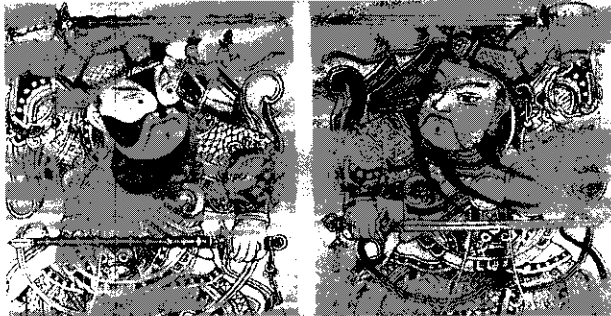


ภาพที่ 3 ภาพการต่อสู้ระหว่างเยว่ หยิน (Yue Yun) และ หยาง ใจ ชิ่ง (Yang Zai Xing) จากเรื่องจิว หลง ชราน (Jiu Long Shan) หรือเรื่อง “เขาเก้ามังกร”

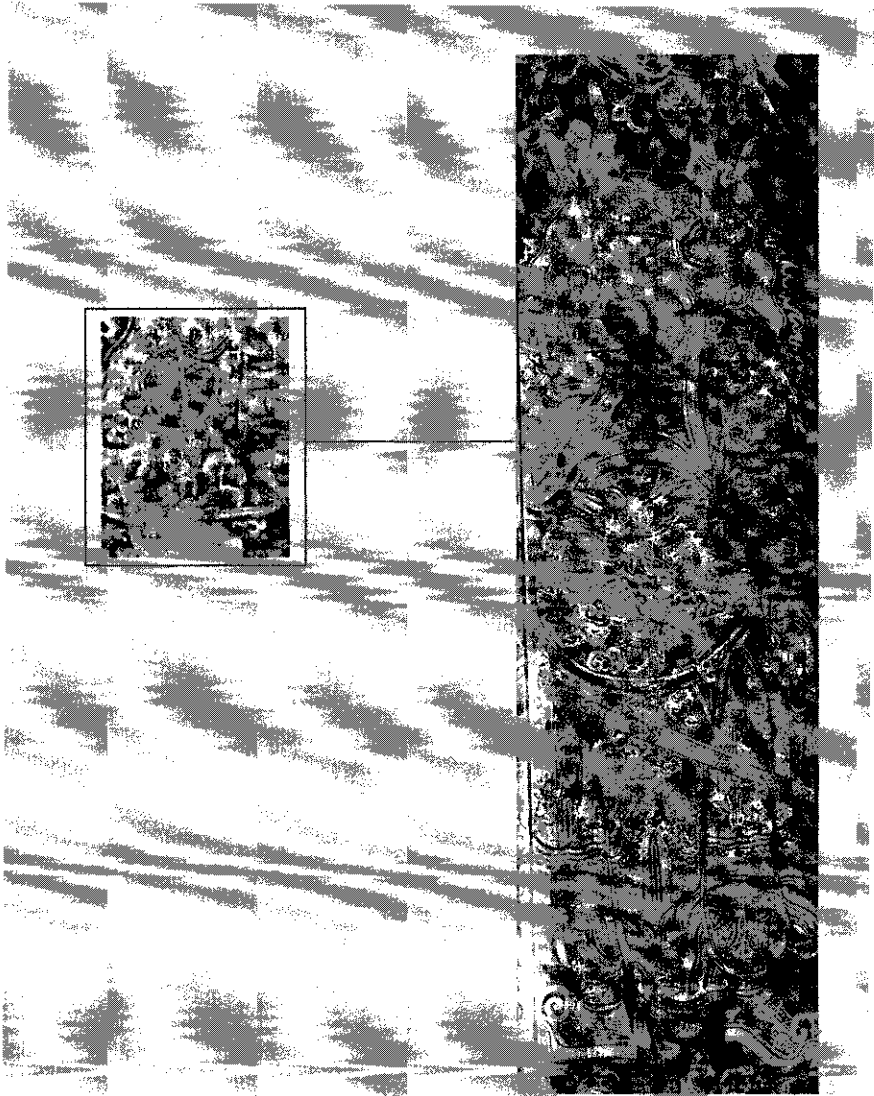
ที่มา : Shucun Wang, Ancient Chinese Woodblock New Year Prints, 109.



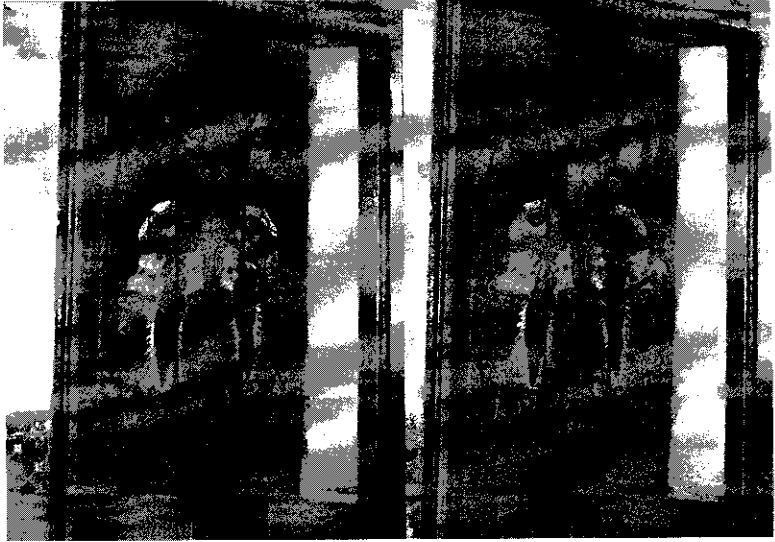
ก.



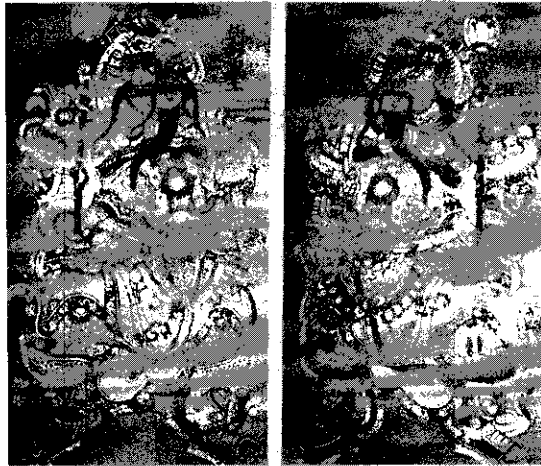




ภาพที่ 5 ภาพทวารจีนบนบานประตูอุโบสถ วัดสามพระยา



ภาพที่ 6 ภาพทหารจีนบนบานประตูอุโบสถ วัดราชโอรสฯ และวัดกัลยาณมิตร



ภาพที่ 7 เทพเซรินถู และหยู่เหลย บนภาพพิมพ์สมัยราชวงศ์ชิง จากมณฑลฝูเจี้ยน  
ที่มา : Mary H. Fong, "Wu Daozi's Legacy in the Popular Door Gods (Menshen)  
Qin Shubao and Yuchi Gong," Fig. 19.

บทคัดย่อ

ภาพทหารจีนบนบานประตูสมัยรัชกาลที่ 3

การเขียน และการสลักภาพทหารจีนลงบนบานประตูโบสถ์ และวิหารเป็นที่นิยมอย่างมากในสมัยรัชกาลที่ 3 ทั้งนี้ผู้เขียนได้ศึกษาต้นแบบภาพทหารจีนเหล่านี้ พบว่ามีต้นแบบมาจากภาพเทพฉินซูเป่า-หยู่จือหรือจิ้งเต๋อ และเซรินถู-หยู่เหลย เพราะในสมัยราชวงศ์ชิงเทพทั้งสององค์มีลักษณะทางประติมานวิทยาที่เหมือนกัน

**Abstract**

**Ancient Chinese Soldiers on Door  
Panels in the Reign of King Rama III**

In the reign of King Rama III, painting ancient Chinese soldiers on the door panels of ordination and assembly halls was very popular. The author tried to specify the prototype of these figures. From an iconographical comparative study, it is found that the two pairs of "Men Shen" or Chinese door gods most likely are models for artisans in Siam. The first one is Qin Shu Bao and Yu Chi Jing De while the second is Shen Tu and Yu Lei. In the Qing Dynasty, these two pairs of Chinese door gods share the same characteristics.